

Rosh Hashanah: Rejoice or Recoil?

1) תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף ל' ב' עמוד ב'

אמר רבי אבהו: אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, מפני מה אין ישראל אומרים שירה לפניך בראש השנה וביום הכפורים? - אמר להם: אפשר מלך יושב על כסא דין וספרי חיים וספרי מותם פתוחין לפניו - וישראל אומרים שירה?

2) פירוש המשנה לרמב"ם מסכת ראש השנה פרק ד

...שאיון קורין היל לא בראש השנה ולא ביום הכפורים, לפי שהם ימי תפלה והכנעה לפני ה' ויראה ממנו וניסת אליו ותשובה ותחנה ובקשת מהילה, ואין ראוי במצבים כאלה לשמה ולשיש.

3) נחmia פרק ח פסוק ט-ז

ט) ויאמר נחמייה הוא התרשף וענרא הצען הטער וקהלום הטענים את העם לכל העם כיום קדש הוא ליינק אליקם אל תפאלו ואל תפכו כי בוכים כל העם בטעם את זברוי התורה: י) ויאמר להם לךו אכלו משמנים ושתו ממתקים ושלחו מנות לאיון נבען לו כי קוזש כיום לאודניינו ואל מעצבבו כי קוזות יקוק היא מעזבם:

4) תלמוד ירושלמי מסכת ראש השנה פרק א הלכה ג

רבי חמא כי רבי חנינה ורבי הושעה חד אמר اي זו אומה כאותה בנהוג שביעולם אדם יודע שיש לו דין לובש שחורים ומעתעף שחורים ומגדל זקנו שאינו יודע היאך דין יוצאת אבל ישראל אין כן אלא לובשים לבנים ומתעפין לבנים ומגלאים זקן ואוכלין ושוטין ושמחים יודעין שהקב"ה עוש' להן ניסים.

5) ראי"ש למסכת ראש השנה פרק ד

אבל בתשובה מר שר שלום כתוב בר"ה היו אומרים בשתי ישיבות בין בתפלה בין בקידושא מועדים לשמה הגימ זומנים לששו את יום הזכרון הזה שהרי כתוב אלה מועדי ה' בריש עננא ובסוף עננא וידבר משה את מועדיו ה' וכאו אכל עננא פסה ועצרת וראש השנה ויום הכפורים וסוכות ושמיני עצרת וכולחו איתתקוש להדי לקרותם מועדי ה' מקראי קדש וככיתיב זכרון תרואה מקרא קדש. ושנינו במסנה (לעיל ייח א) על שהחדרים שלוחים יוצאים כו' באלו מפני תקנת המועדות מקיש ר"ה לשלכות ומניין שנקרה-tag שנאמר בכשה ליום הגינן. ומניין שנקרה שםשה שנאמר ביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי הדשיכם ואמר מר (סוכה נה א) הדשיכם כיצד זה ר"ה. וגם בספר עזרא מצינו שהיו בוכים בשובם מן הגוללה ואמר להם עזרא כי קדוש היום לאדוןנו ואמר אכלו מעדנים ושתו ממתקים כדי שתהא השנה שמיננה ומתוקה עלייכם ושלחו מנות לאין נבען לו ודרשו רבותינו ז"ל (ביצה צו ב) למי שלא הניה עירובי הבשילין. ופשטו של מקרא למי שהיה בדעתו להעתנות מאתמול ולא הcin לו מאכל. מכאן שאין מתענין בראש השנה והci אתה בראש פרק שלishi דתענויות בירושלמי (הלכה ג) ר"ע אומר מתרעין ולא מתענין שכן מתריעין בראש השנה ולא מתענין. ובפרק שני דמס' ערכין (דף י ב) אמרין דראש השנה ויום הכהפורים איקרו מועד ובסופה (דף מא א) גבי פרשת המלך אמר אי כתוב רחמנא במועד הוה אמינה ר"ה דאקרי מועד. וגם רבי שמואל בר רבי חפני כתוב שמנגה בשתי ישיבות שאח כל ראש השנה בשבת אומרים מועדים לשמה הגימ זומנים לששו את יום הזכרון הזה זכרון תרואה מקרא קודש. ואם חל להיות בחול או מרים יום תרואה מקרא קודש. וכן כתוב רב פלטי גאון ותtan לנו באבה מועדים לשמה הגימ זומנים לשושן. ורב האי כתוב אין מנהג לומר הגימ זומנים לשושן וכו' המנהג פשוט בזמן הזה בכל המקומות. באשכנז ובצראפת נוהגין שלא לומר והשיאנו בר"ה ויה"כ ובשאר מקומות אומרים אותן...

ולהעתנות בשני ימים טובים של ר"ה ובשבת שבין ר"ה ליום הכהפורים הci אמר מר רב נטרונאי גאון בי"ט ראשון של ראש השנה אי אפשר לישב בו בתענית משום דמדאוריתא הוא אבל בי"ט שני ובשבת לית בהו קושיא ממש דעשרה יומי איןנו משוניין מכל ימות השנה. לפיכך נהגין רבותינו לישב בהן בתעניות בין בחול בין בשבת. ע"כ. ודבריו תמהין שאסר

להתענות ביו"ט ראשון של ר"ה והתייר להתענות בשבת. ונראה דברי רב האי שכותב ולהתענות בשני ימים טובים של ר"ה אנו רואין שיפה הוא שלא להתענות שכך אמרו פרנסי ישראל הראשונים לישראל בר"ה אלה מעדנים ושתו מתקדים כי קדוש הרום. וכן בשבת שבאה אנו רואין שיתענה אדם שהרי תשעה באב שהוא העונת המור לא רצוי לקבוע אותו בשבת אלא דוחה אותו ואפי' להשלים בתענית שהתחילה בערב שבת נסתפקו בכמה דורות עד שנחנכה הלכה (עירובין מא) מתענה ומשלים ואם להשלים בשבת כך היאך נאמר שבתענית נדבה שפיר דמי הילך לא תעשו כן ע"כ. וכן דעת (הר"ז+) גיאת ז"ל וכח בדעתה ימי תשובה מקרוי יום צום לא מקרוי. וכן כתבתי לעמלה בשם מר שר שלום גאון. עוד הביא ראבי"ה דאה מהירושלמי בפ"ק דר"ה (הלכה ג) אמר רבי סימון כתיב כי מי גוי גדול רב הנקニア ורבי יהושע חד אמר איזו אומה את שידעת אופיה של אלהיה בנוגה שעובלים אדם שיש לו דין לובש שחורים ומתכסה שחורים ומגדל זקנו ואני חותך צפוני לפי שאינו יודע איך דין יוצא אבל ישראל אין כן לובשים לבנים ומגלאים זקנם וחותכים צפוניים ואוכלי ושותין ושמחים בראש השנה לפ"י שידען שהקדוש ברוך הוא עושה להם נסים ומה את דין לכף זכות וקורע להם גור דין. והכי איתא נמי בויקרא רכה. ובתשובה רב נחשות גאון אוסר נמי להתענות בר"ה. ירושלמי בפ"ק דשבת (הלכה א) ר' חייא ורבה מפקיד לרבי איאת יכול למילא קולה שמא בטירה אכל ואי לא אוכל שבעה ימים בשתה וכותב ר' חייא ז"ל קבלתי שאל שבעה ימים הן שבין ראש השנה ליום הקפורים על כן נהגו באשכנז אף אותן שאין נזהרין מפת של נקרים כל השנה בעשרה ימי התשובה נזהרין.

6) טור אורח חיים סימן תקצ'

ואוכלים ושותין ושמחים אין להתענות בו כלל. ורב נתרכז ז"ל כתב ביום א' של ר"ה א"א לישב בו בתענית משום דמדאוריתא הוא אבל ב"ט שני ושבת לית בהוא קושיא משום דיל' ימים איננו משוני מכל ימות השנה לפ"ק נגנו רבותינו לישב בהן בתענית בין בחול בין בשבת וכותב "א"ז"ל דבריו תמהין שאסור להתענות ב"ט ראשון של ר"ה והתייר להתענות בשבת ונראין דברי רבני האי שכותב להתענות ב"ט שני של ר"ה אנו רואין שיפה הוא שלא להתענות שכך אמרו פרנסי ישאי הראויים לישראל לכל מעדנים ושתו מתקדים וכן בשבת שבאה אן אנו רואין שיתענה האדם שהרי תשעה באב שהוא העונת המור לא רצוי לקבוע בשבת וכ"כ הר"ז גיאת שאן להתענות דיל' ימי תשובה איקרו ימי צום לא איקרו וכן יראה מהמדרש שהבאתי לעמלה כי מי גוי גדול וכו' ואיתא הци בירושלמי בר"ה מתריעין ולא מתענין.

7) שולחן ערוך אורח חיים סימן תקצ'

סעיף א

אוכלים ושותים ושמחים, ואין מתענין בר"ה ולא בשבת שבוה; אמן לא יאכלו כל שבעם, למען לא יקלו ראשם ותהייה יראה ה' על פניהם.

8) משנה ברורה שם

אוכלים ושותים ושמחים - ר"ל אף שהוא يوم הדין מ"מ מצוה של ושמחה בהגד שיך גם בו שגם הוא בכלל חג כדכתיב תקעו בחודש שופר בכשה ליום חגנו ונאמר בנחמיה ח' אכלו משמנים ושתו מתקדים וגוי כי קדוש היום לאדוןינו ולא עצבו כי הדות ד' היא מעוזכם.

9) ט"ז אורח חיים סימן תקפא

...ונעכ"פ לא ילبس בר"ה בגדי רקם ומשי כבשאר י"ט שיש לו מלבושים יותר נאים דמ"מ יהי מורה הדין עליו אלא ילבוש בגדים לבנים נאים וכ"מ בשם רש"ל.

10) שולחן ערוך יורה דעת סימן שצט סעיף ו'

ראש השנה ויום הקפורים החשובים כרגלים לבטל האבלות.

11) חכמת שלמה לשולחן ערוך אורח חיים סימן תקפג סעיף א

...אין הכוונה דרך תפילה דין מקום לתפילה בשעת אכילה רק זה koji לבתוון ואמונה כי מראה שהוא מאמין ובוטח שכן יהיה. ובפרט לפמ"ש בדורותים לפרש תבא שנת תרי"ב דברי"ה היה אדם ממשמה ואומר כל מה שעשה הוא יתריך hei לטובה ובונה ההפק לטובה.